“IMPROTEX MOTORS” Məhdud Məsuliyyətli Müəssisəsi

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Uyğun Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorun Hesabatı

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə

KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorun hesabatında olan vəzifələr haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və "Improtex motors" MMM-nin (bundan sonra "Müəssisə") konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditor arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Rəhbərlik 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında, kapitalda dəyişiklikləri və pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirən Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının düzgün hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun qərarların və təxminlərin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə MHBS-nin tələblərinə riayət olunması; və
- Əgər yaxın gələcəkdə, Müəssisənin normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilirsə, hesabat tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik həmçinin:

- Müəssisə daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması və konsolidasiya olunmuş maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi ölkədə qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Müəssisənin aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları Müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən 13 noyabr 2023-cü ildə təsdiq edilmişdir.

Bayram Yaqubov
Baş direktor

13 noyabr 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

13 noyabr 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

RSM Azerbaijan
Demirchi Tower 18th floor,
37 Khojaly ave, AZ1025,
Baku, Azerbaijan
T +994(12) 480 4571
F +994(12) 480 4563
www.rsm.az

Müstəqil Auditorun Hesabatı

"Improtex motors" Məhdud Məsuliyyətli Müəssisənin rəhbərliyinə və müəssisənin idarəedilməsində cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə:

Rəy

Biz "Improtex motors" Məhdud Məsuliyyətli Müəssisənin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə təqdim edilən vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatdan və 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatlardan, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Müəssisənin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti bölməsində əks etdirilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Müəssisədən asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə Hesabatlarına görə rəhbərliyin və Müəssisənin idarəedilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik, MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına və ədalətli təqdim olunmasına cavabdehdir, o cümlədən fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Müəssisəni ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, Müəssisənin öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Müəssisənin idarəedilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Müəssisənin konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

RSM Azerbaijan is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity in any jurisdiction.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edirik və qiymətləndiririk, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edirik, rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırıldaqçılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.

- Müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.

- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.

- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Müəssisənin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Müəssisənin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.

- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

13 noyabr 2023-cü il

RSM Azerbaijan

Bakı, Azərbaycan Respublikası

“IMPROTEX MOTORS” Məhdud Məsuliyyətli Müəssisəsi

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Uyğun Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorun Hesabatı

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə

MÜNDƏRİCAT

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinin bəyanı......1

Müstəqil Auditorun Hesabatı......2-3

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun Maliyyə Hesabatları:

Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat......4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat......5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat......6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat......7
Konsolidasiya edilmiş Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər......8-33

KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorun hesabatında olan vəzifələr haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və "Improtex motors" Məhdud Məsuliyyətli Müəssisənin (bundan sonra "Müəssisə") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditor arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Rəhbərlik 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında, kapitalda dəyişiklikləri və pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirən Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının düzgün hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun qərarların və təxminlərin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə MHBS-nin tələblərinə riayət olunması; və
- Əgər yaxın gələcəkdə, Qrupun normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilirsə, hesabat tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik həmçinin:

- Qrup daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması və konsolidasiya olunmuş maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Qrupun fəaliyyət göstərdiyi ölkədə qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Qrupun aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması

üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları Qrupun rəhbərliyi tərəfindən 13 noyabr 2023-cü ildə təsdiq edilmişdir.

Bayram Yaqubov
Baş direktor

13 noyabr 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

13 noyabr 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Müstəqil Auditorun Hesabatı

"Improtex motors" Məhdud Məsuliyyətli Müəssisənin rəhbərliyinə və müəssisənin idarəedilməsində cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə:

Rəy

Biz "Improtex motors" Məhdud Məsuliyyətli Müəssisənin (bundan sonra "Müəssisə") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2022-ci il tarixinə təqdim edilən vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatdan və 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatlardan, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti bölməsində əks etdirilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Qrupdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə Hesabatlarına görə rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik, MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına və ədalətli təqdim olunmasına cavabdehdir, o cümlədən fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Qrupu ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, Qrupun öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Qrupun idarəedilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Qrupun konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edirik və qiymətləndiririk, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edirik, rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırıldaqçılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.

- Qrupun daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.

- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.

- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.

- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

13 noyabr 2023-cü il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Əmlak və avadanlıqlar	6	9,247,596	3,269,496
İnvestisiya mülkiyyəti	7	914,955	914,955
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		**10,162,551**	**4,184,451**
Cari aktivlər			-
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	498,867	196,876
Mal-material ehtiyatları	9	12,380,903	3,157,419
Ticarət və digər debitor borcları	10	1,716,766	7,266,828
Digər aktivlər		2,185	97,435
Cəmi cari aktivlər		**14,598,721**	**10,718,558**
CƏMİ AKTİVLƏR		**24,761,272**	**14,903,009**
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər			
Alınmış avanslar	13	6,745,174	2,471,807
Ticarət və digər kreditor borcları	12	10,809,919	7,329,978
Digər öhdəliklər	14	27,074	65,591
Cəmi cari öhdəliklər		**17,582,167**	**9,867,376**
Uzunmüddətli öhdəliklər		-	-
Müddətli borc öhdəlikləri	11	2,850,134	340,000
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**2,850,134**	**340,000**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**20,432,301**	**10,207,376**
Kapital			
Nizamnamə kapitalı		5,325	4,260
Digər kapital		58,931	59,792
Bölüşdürülməmiş mənfəət		4,264,715	4,631,581
CƏMİ KAPİTAL		**4,328,971**	**4,695,633**
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		**24,761,272**	**14,903,009**

13 noyabr 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Bayram Yaqubov
Baş direktor

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

8-33-cü səhifələrdəki qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Gəlirlər	15	78,261,830	68,417,416
Satışların maya dəyəri	16	(68,712,540)	(60,151,969)
Məcmu mənfəət		**9,549,290**	**8,265,447**
Ümumi və inzibati xərclər	17	(5,393,133)	(4,130,819)
Məzənnə fərqindən zərər, xalis		(213,926)	(195,584)
Digər xərclər		(698,000)	(81,017)
Digər gəlirlər		300,288	17,259
Maliyyə xərci		(384,984)	(216,810)
Vergidən əvvəlki mənfəət		**3,159,535**	**3,658,476**
Mənfəət vergisi xərci		(621,586)	(335,872)
İl üzrə xalis mənfəət		**2,537,949**	**3,322,604**
Digər məcmu gəlirlər		-	-
İl üzrə mənfəət və cəmi məcmu gəlir		**2,537,949**	**3,322,604**

13 noyabr 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Bayram Yaqubov
Baş direktor

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

8-33-cü səhifələrdəki qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Nizamnamə kapitalı	Digər kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	**200**	**72,156**	**2,579,177**	**2,651,533**
İl üzrə mənfəət və cəmi məcmu gəlir	-	-	3,322,604	3,322,604
Dividendlərdən başqa səhmdarlara kapital bölgüsü	-	-	(1,270,200)	(1,270,200)
Nizamnamə kapitalının artması	4,060	-	-	4,060
Digər kapitalın artması	-	(12,364)	-	(12,364)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	**4,260**	**59,792**	**4,631,581**	**4,695,633**
İl üzrə mənfəət və cəmi məcmu gəlir	-	-	2,537,949	2,537,949
Dividendlərdən başqa səhmdarlara kapital bölgüsü	-	-	(2,904,815)	(2,904,815)
Digər kapitalın azalması	-	(861)	-	(861)
Nizamnamə kapitalının artması	1,065	-	-	1,065
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**5,325**	**58,931**	**4,264,715**	**4,328,971**

13 noyabr 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI BAKI ŞƏHƏRİ MƏHDUD MƏS'ULİYYƏTLİ MÜƏSSİSƏ Improtex motors

Bayram Yaqubov
Baş direktor

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət		3,159,535	3,658,476
Vergidən əvvəl mənfəətin xalis pul axınları ilə uyğunlaşdırmaq üçün qeyri-pul düzəlişləri			
Köhnəlmə xərcləri	7	748,861	421,500
Əsas vəsaitlərin satışından gəlir	7	-	(17,259)
Maliyyə xərci		384,984	216,810
Məzənnə fərqindən zərər, xalis		213,926	195,584
Dövriyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin dəyişilməsindən əvvəl gəlir		**4,507,306**	**4,475,111**
Dövriyyə vəsaitlərinin dəyişilməsi			
Mal-material ehtiyatları		(9,223,484)	1,968,734
Ticarət və digər debitor borcları		5,332,076	(4,435,793)
Ticarət və digər kreditorborcları		3,484,001	703,710
Digər aktivlər		95,250	517,358
Alınmış avanslar		4,273,367	1,445,657
Digər öhdəliklər		(38,517)	69,783
Vergi və faizlərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		**8,429,999**	**4,744,560**
Ödənilmiş maliyyə xərci		(621,586)	(335,872)
Ödənilmiş vergi xərci		(384,984)	(216,810)
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		**7,423,429**	**4,191,878**
İnvestisiya fəaliyyəti			
Əmlak və avadanlıqların alınması	7	(6,726,961)	(2,522,437)
Əsas vəsaitlərin satışından daxilolmalar	7	-	82,657
İnvestisiya qoyuluşu	6	-	(914,955)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş pul vəsaitləri		**(6,726,961)**	**(3,354,735)**
Maliyyə fəaliyyəti			
Banklar qarşısında öhdəliklər üzrə daxilolmalar	12	4,543,200	340,000
Banklar qarşısında olan öhdəliklərin ödənişi	12	(2,033,066)	-
Dividendlərdən başqa səhmdarlara kapital bölgüsü		(2,904,815)	(1,270,200)
Nizamnamə kapitalının artması		1,065	4,060
Digər kapitalın dəyişilməsi		(861)	(12,364)
		-	-
Maliyyə fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		**(394,477)**	**(938,504)**
Məzənnə fərqinin pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə təsiri		-	-
Pul və pul vəsaitlərinin xalis artması / (azalması)		**301,991**	**(101,361)**
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri ilin əvvəlinə	9	**196,876**	**298,237**
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri ilin sonuna	9	**498,867**	**196,876**

13 noyabr 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Bayram Yaqubov
Baş direktor

Sevil Zülfüqarova
Baş mühasib

1. Qrupun əsas fəaliyyəti

"Improtex motors" MMM ("Müəssisə") və onun törəmə müəssisəsi olan "Improtex travel tours and conferences" Müəssisəsinin (bundan sonara "Qrup") 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

"Improtex motors" MMM ("Müəssisə") Azərbaycan Respublikasının qanunlarına əsasən 04 aprel 1997-ci il tarixində 2254 qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyata alınmış və Azərbaycan Respublikasının qaydalarına uyğun yaradılmışdır. Müəssisənin hüquqi ünvanı, Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, 20 Yanvar küçəsi, ev 33.

Qrup aşağıdakı fəaliyyətlərlə məşğuldur:

• Xarici avtomobil şirkətinin distributorluğu;
• Avtomobillərin və ehtiyat hissələrinin satışı;
• Avtomobillərin texniki xidməti üzrə mərkəzlərin açılması və istismarı;
• Mağazaların açılması;
• İdxal-ixrac əməliyyatların aparılması;
• Müxtəlif növ malların istehsalı və satışı;

"Improtex motors" MMM 31 dekabr 2022-ci il tarixində həmin tarixdə bitən il üzrə əsas törəmə müəssisəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

Şirkətin adı	Fəaliyyət növü	Qrupun səhm payı
"Improtex travel tours and conferences" Müəssisəsi	Turizm	100%

"Improtex travel tours and conferences" Müəssisəsi 15 iyul 1996-cı ildə 30172 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyata alınmışdır. Müəssisənin hüquqi ünvanı, Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Həzi Aslanov, ev 115.

Qrup uçuş biletlərinin rezervasiyası, individual və qrup tur paketlərinin hazırlanması, tur bələdçilərinin təşkil edilməsi, viza dəstəyi və qonaqlama kimi xidmətlər göstərir.

Qrupun səhmdarı

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Füzuli Ələkbərov	80%	100%
Məryəm Ələkbərova	20%	-

Qrupun nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri 1 AZN olan 5,325 (2021: 4,260 səhm) səhmdən ibarətdir. Qrupun yekun mülkiyyətçisi və nəzarəti həyata keçirən şəxs Cənab Füzuli Ələkbərovdur.

2. Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək artımı və dayanıqlığı hökumətin həyata keçirdiyi fiskal və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

2016-cı ildə baş vermiş devalvasiyadan sonra institusional dəyişiklikləri əhatə edən iqtisadi islahatlara əsasən 2017-2019-cu illər ərzində iqtisadi artım pozitiv zonada qalmaqda davam etmiş, inflyasiya aşağı birrəqəmli səviyyədə sabitləşmiş və milli valyutanın məzənnəsi dayanıqlı səviyyədə olmuşdur.

2020-ci ildə baş vermiş resessiyanın ardınca Azərbaycan iqtisadiyyatı 2021-ci ildə əhəmiyyətli dərəcədə dirçəlmiş və 5,6 faiz artaraq pandemiyadan əvvəlki səviyyəyə qayıtmışdır. 2021-ci ildə neft qiymətlərinin bərpası və pandemiya ilə bağlı məhdudiyyətlərin tədricən aradan qaldırılması etimadı gücləndirmiş və davam edən pandemiya ilə bağlı çətinliklərə baxmayaraq, qeyri-neft sektorlarında iqtisadi artıma dəstək vermişdir. İllik ixracın 60%-dən çox artımı sayəsində manata təzyiqin əhəmiyyətli dərəcədə azalması sayəsində 2021-ci il ərzində manat sabit qalmışdır.

2. Əməliyyat mühiti (davamı)

Qarabağın işğaldan azad edilməsindən sonra bu ərazilərin Azərbaycan iqtisadiyyatına reinteqrasiyası diqqət mərkəzində olmaqla, işğaldan azad edilmiş torpaqlarda bərpa və yenidənqurma işlərinə sürətlə start verilmişdir. Bu fəaliyyətlərin yaxın gələcəkdə və uzunmüddətli perspektivdə Azərbaycan iqtisadiyyatına daha da təkan verəcəyi gözlənilir.

ÜDM 2021-ci illə müqayisədə 4,6% artaraq 2022-ci ildə 133,8 milyard manata (78,7 milyard ABŞ dolları) çatıb. 2022-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının xarici ticarət dövriyyəsi 52,69 milyard ABŞ dollarına yaxın olmuşdur ki, bunun da ixracı 38,15 milyard ABŞ dolları, idxalı isə 14,54 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2022-ci ilə qəbul edilmiş dövlət büdcəsində neft transferlərinin əvvəlki illə müqayisədə artması milli valyutanın məzənnəsinin dayanıqlığını dəstəkləyəcəkdir. Digər tərəfdən anti-inflyasiya xarakterli pul siyasəti daxili tələbin monetar amillərin tarazlı səviyyədə qorunmasına xidmət edəcəkdir. Müvəqqəti xarici və daxili xərc amillərinin qiymətlərə təsiri neytrallaşdıqca, balanslaşdırıcı rol oynayan amonetar amillərin inflyasiyaya azaldıcı təsirləri güclənəcək.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 16 oktyabr tarixli 2965 nömrəli Sərəncamının icrası ilə əlaqədar minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 2022-ci il yanvarın 1-dən 300 manat müəyyən edilmişdir.

Qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorunda çalışan işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən ödənilən sığorta haqqının məbləğinə 2022-ci il yanvarın 1-dək 50% güzəşt tətbiq edilir.

Bu o deməkdir ki, 2022-ci il yanvarın 1-dək qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorunda çalışan işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 1%, 8,000 manatdan yuxarı olan hissəsindən isə 0.5% miqdarında icbari tibbi sığorta haqqı tutulub.

2022-ci ildən etibarən qeyri-dövlət və qeyri-neft sektoru üzrə işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 2% miqdarında icbari tibbi sığorta haqqının tutulması müəyyən olunub.

2022-ci ilin avqust ayında "Moody's" beynəlxalq reytinq agentliyi Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün reytinqini "Ba1" səviyyəsində təsdiqləyib və proqnozu sabitdən pozitivə dəyişib.

Siyasi və iqtisadi vəziyyətin mövcud təsirlərini proqnozlaşdırmaq çətindir, lakin bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri daha çox ola bilər və bu da dövlət maliyyəsinin pisləşməsinə, maliyyə bazarlarının qeyri-sabitliyinə, kapital bazarlarında qeyri-likvidliyə, inflyasiyanın artmasına və milli valyutanın əsas xarici valyutalara nisbətdə dəyərdən düşməsinə gətirib çıxara bilər.

Mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsirlərini və yuxarıda qeyd olunan tədbirləri qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ("GKZ") qiymətləndirilməsi məqsədilə, Qrup makroiqtisadi dəyişənlər üzrə proqnozlar daxil olmaqla, dəstəkləyici gələcək məlumatlardan istifadə edir. Hər bir iqtisadi proqnozda olduğu kimi, onların reallaşması ilə bağlı fərziyyələr və ehtimallar yüksək dərəcəli qeyri-müəyyənliklə əlaqəlidir və buna görə də faktiki nəticələr proqnozlaşdırılan nəticələrdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Qrupun rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqlayıcı tədbirlər görür.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq tarixi dəyər konvensiyasına uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda verilmişdir. Bu siyasətlər, əksi göstərilmədiyi təqdirdə, təqdim olunan dövrə ardıcıl olaraq tətbiq edilmişdir.

Fasiləsizlik prinsipi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətini normal şərtlər altında davam etdirəcəyi ehtimalı nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, Qrup yaxın gələcəkdə ləğv olunacağına, habelə fəaliyyətini dayandırmağa və ya Azərbaycan Respublikasının Qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditorlara qarşı müdafiə axtarışına istək və ya ehtiyac olmadan fəaliyyətini davam etdirəcək.

Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedişində Qrupun aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olduğu fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi fərdi maliyyə hesabatları standartları Rəhbərlik tərəfindən Qrupun davamlılıq prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və daimilik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Davamlılıq prinsipi təxminlərin Rəhbərlik tərəfindən dəyərləndirilməsi zamanı naməlum olan gələcək hadisələr və ya şərtlər üzrə müəyyən fərziyyələrin edilməsi vacibdir.

Təqdimatın digər meyarları

Qrupun MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları tarixi dəyər konvensiyasına əsasən hazırlanmışdır.

Konsolidasiya üçün əsaslar

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun və onun törəmə müəssisələrinin (Qrup tərəfindən nəzarət edilən müəssisələrin) maliyyə hesabatlarını özündə birləşdirir. Qrupun öz törəmə müəssisəsinin fəaliyyətindən fayda əldə etmək üçün təşkilatın maliyyə və əməliyyat siyasətini idarə etmək səlahiyyətinə malik olması halında ona nəzarət edir.

İl ərzində əldə edilmiş və ya satılmış törəmə müəssisələrin gəlir və xərcləri öz törəmə müəssisəsinin satın alınmanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən, törəmə müəssisənin silinməsi tarixinə qədər konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir hesabatında müvafiq qaydada tanınır.

Törəmə müəssisələrin məcmu gəlirləri Qrup sahiblərinə və hətta törəmə müəssisəyə nəzarət etməyən mənfi tərəflər üçün saldonun yaranması ilə nəticələnsə belə, nəzarət etməyən tərəflərə aid edilir.

Lazım olduqda törəmə müəssisələrdə tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının Qrupun digər üzvləri tərəfindən istifadə olunan mühasibat uçotu qaydalarına uyğunlaşdırılması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Bütün qrupdaxili əməliyyatlar və qalıqlar konsolidasiya zamanı tam şəkildə ləğv edilir.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Cari və uzunmüddətli təsnifat

Qrup aktiv və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda cari/uzunmüddətli təsnifatına əsasən təqdim edir. Aktiv o zaman cari sayılır:

- Normal əməliyyat dövründə satılması gözlənilir və ya satılması və ya istifadəsi planlaşdırılır;
- Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- Hesabat tarixindən on iki ay sonra reallaşdırılması gözlənilir; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azı on iki ay ərzində öhdəliyi ödəmək üçün mübadiləsi və ya istifadəsi məhdudlaşdırıldığı hallar istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentidir.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi təsnif edilir.

Öhdəlik aşağıdakı hallarda cari öhdəlik kimi təsnif edilir:

- Normal əməliyyat dövründə ödənilməsi gözlənilir;
- Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- Hesabat tarixindən sonra on iki ay ərzində ödənilməlidir; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azından on iki ay ərzində öhdəliyin ödənilməsini təxirə salmaq üçün şərtsiz hüquq yoxdur.

Qrup bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnif edir. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri uzunmüddətli aktiv və öhdəliklər kimi təsnif edilir.

Xarici valyuta köçürmələri

“Improtex motors” MMM-nin funksional valyutası AZN-dir, belə ki Qrupun gəlirləri, xərcləri, alınmış mal-material ehtiyatları və öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsinin qiymətləndirilməsi, çəkilməsi, ödənilməsi və ya digər yolla ölçülməsi AZN ilə həyata keçirilir.

Xarici valyuta ilə aparılmış əməliyyatlar ilkin olaraq əməliyyat tarixində qüvvədə olan müvafiq məzənnələri istifadə etməklə AZN ilə qeydə alınır.

Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixində qüvvədə olan spot dərəcəsi ilə funksional valyutaya çevrilir.

Monetar aktivlərin funksional valyutada təkrar ölçülməsindən irəli gələn məzənnə gəliri və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Xarici valyuta ilə ilkin maya dəyəri çərçivəsində ölçülən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatlar tarixinə məzənnədən istifadə etməklə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilmiş qeyri-monetar maddələrin çevrilməsindən yaranan gəlir və ya zərər maddənin ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərərdə tanınmasına uyğun olaraq uçota alınır (yəni gəlir və ya zərərin ədalətli dəyəri digər məcmu gəlirdə (“DMG”) və ya mənfəət və ya zərərdə tanınmış maddələr üzrə çevrilmə fərqləri də, müvafiq olaraq, DMG-də və ya mənfəət və ya zərərdə tanınır).

AZN Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarda sərbəst dönərli valyuta deyil. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarında rəsmi məzənnə gündəlik əsasla Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“Mərkəzi Bank”) tərəfindən müəyyən edilir. Xarici valyuta ilə əməliyyatlar əməliyyat tarixində rəsmi məzənnə ilə qeydə alınır.

Xarici valyuta ilə qalıqların çevrilməsi üçün istifadə olunmuş rəsmi məzənnə dərəcələri aşağıdakı kimi olmuşdur.

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
1 ABŞ Dolları / 1 AZN	1.7001	1.7001
1 Avro / 1 AZN	1.8114	1.9265

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir. Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyat zamanı aktivin satılması üçün alına bilən və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivi və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafelərini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivi maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda mövcud olan (təshih edilməmiş) bazar qiymətləri;
- Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövri şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla maliyyə alətinin ilkin tanındığı məbləğdir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdıran dəqiq dərəcədir.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

Ticarət olunan qiymətli kağızlar, törəmə alətlər və digər ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə ölçülür. Digər maliyyə alətləri, ilk öncə ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər, əməliyyat xərcləri ilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Qrupun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsnifatı

İlkin tanımada maliyyə aktivi amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("DMGƏD") ölçülmüş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərdə ("MZƏD") təsnif edilir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- Müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və ə kimi müəyyən edilmədikdə, DMGƏD-də ölçülür:

- Həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Qrup ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivlər MZƏD-də ölçülmüş kimi təsnif edilir.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Qrup amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Qrup maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirir, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi (davamı)

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Qrupun rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul axınlarından asılıdırmı; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Qrupu məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnifi

Maliyyə aktivləri Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi – GKZ üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Qrup AD və DMGƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə GKZ-u perspektiv əsasda ölçür. Qrup GKZ-u ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. GKZ ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

AD ilə ölçülmuş borc vəsaitləri GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün, GKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında öhdəlik olaraq tanınır.

DMGƏD-də borc alətləri üçün GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

Dəyərsizləşmədə "Sadələşdirilmiş yanaşma"

9 saylı MHBS müəssisələrə ticarət debitor borcları, müqavilə aktivləri və lizinq debitor borcları üçün sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq etməyə imkan verir. Sadələşdirilmiş yanaşma, müəssisələrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artımını müəyyənləşdirmədən bütün bu aktivlər üzrə ömürlük gözlənilən zərərləri tanımağa imkan verir. Müəyyən uçot siyasəti seçimlərinə tətbiq olunur:

Müəyyən uçot siyasəti seçimlərinə tətbiq olunur:

- Ticarət debitor borcları və əhəmiyyətli bir maliyyələşdirmə komponenti olmayan müqavilə aktivləri üçün ömürlük gözlənilən zərər ehtiyatını tanımaq tələb olunur (yəni müəssisə həmişə sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq etməlidir).
- Digər ticarət debitor borcları, digər müqavilə aktivləri, əməliyyat lizinqi debitor borcları və maliyyə lizinqi debitor borcları üçün bu, hər bir aktiv növü üçün ayrıca tətbiq oluna bilən uçot siyasəti seçimidir (lakin müəyyən bir növün bütün aktivlərinə aiddir).

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda GKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

GKZ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Qrup, kredit öhdəliyi komponenti üzrə GKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Qrup hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin qalıq məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi

Qrup bütün praktiki bərpaetmə səylərini tükətdikdə və bərpa etmək üçün ağlabatan bir gözləntinin olmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tamamilə və ya qismən silinir. Silinmələr tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Qrup, müqaviləyə əsasən ödənilən məbləğləri bərpa etmək istədiyi halda, hələ də icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivlərini silə bilər; lakin bərpa üçün ağlabatan gözlənti yoxdur.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Qrup maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyərlə uçota alınır. Aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və bütün şərtlərə cavab verən aktivlər üçün borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əmlak və avadanıqlara daxildir.

Köhnəlmə

Əmlak və avadanlıqlar üçün köhnəlmə azalan qalıq metodu ilə hesablanır. Azalan qalıq metodu hər il aktivin balans dəyərinə sabit faiz tətbiq etməklə hesablanır.

Əmlak və avadanıqlar üçün köhnəlmə üzrə faiz dərəcələri aşağıda göstərilir:

Binalar	3%
Maşınlar və avadanlıqlar	10%-15%
Nəqliyyat vasitələri	10%
Mebellər və avadanlıqlar	20%

Torpaq və tikintisi tamamlanmamış aktivlər üzrə köhnəlmə hesablanmır.

Əmlak və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə faizləri hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların köhnəlmə faizlərində edilən dəyişikliklər perspektiv qaydada uçota alınır.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Köhnəlmə (davamı)

Aktiv artıq köhnəlmiş və istismar müddətinin sonunda olacağı vəziyyətdə olarsa, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmini məbləğ, satış üzrə təxmini xərclər çıxılmaqla, aktivin qalıq dəyərinə bərabər olur. Əgər Qrup, aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə etməyi nəzərdə tutursa və ləğv etmə dəyəri əhəmiyyətli deyilsə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixində nəzərdən keçirilir və təshih edilir.

Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul və onların ekvivalentlərinə nağd pul, cari hesablar, ilkin ödəniş müddəti üç aydan çox olmayan bankdakı əmanətlər və digər qısamüddətli yüksək likvidli investisiyalar daxildir. Pul və onların ekvivalentləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə uçota alınır.

Mal-material ehtiyatları

Mal və material ehtiyatları, ən aşağı maya dəyəri və xalis satış dəyəri ilə ifadə edilir. Avtonəqliyyat vasitələri ehtiyatları ilkin qiymətləndirilmə və satılma ardıcıllığı "İQSA", ehtiyyat hissələri isə orta çəkili metod üsulu ilə "OÇM" təyin edilir və birbaşa olaraq satınalma, hasilat, nəqliyyat və emal xərclərini əhatə edir (normal məhsuldarlığa əsaslanaraq).

Avans ödənişləri

Avans ödənişləri dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyatların çıxılması ilə tanınır. Avans ödənişi uzunmüddətli kimi o zaman təsnifatlaşdırılır ki, avans ödənişi ilə əlaqədar olan malların və ya xidmətlərin əldə edilməsi bir ildən sonra gözlənilir və ya avans ödənişi ilkin tanınmadan sonra uzunmüddətli aktiv kimi tanınacaq aktivə aiddir.

Qrupun aktiv üzərində nəzarət əldə etdiyi və bu aktivlə əlaqədar gələcəkdə iqtisadi mənfəətin Qrupa axını ehtimal edildiyi hallarda aktivin əldə edilməsi üçün edilən avans ödənişləri aktivin qalıq dəyərinə ötürülür. Digər avans ödənişləri mallar və ya xidmətlər alındıqdan sonra mənfəət və zərər hesablarında əks etdirilir.

Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və sair debitor borcları ilk öncə ədalətli dəyərlə tanınır və sonra effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatı çıxaraq, amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülür. Debitor borcları Qrupun müəyyən şərtsiz asılı olaraq ödəniş almaq hüququndan ibarətdir.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi xərci hazırda ödənilməli və təxirə salınmış vergi xərclərinin vergisini göstərir.

Hal-hazırda ödəniləcək vergi, il üçün vergi tutulan gəlirə əsaslanır. Vergi tutulan gəlir məcmu mənfəət haqqında hesabatda göstərilən xalis mənfəətdən fərqlənir, çünki digər illərdə vergi tutulan və ya tutulan gəlir və ya xərc maddələrini istisna edir və əlavə olaraq heç vaxt vergi tutulmayan və ya çıxılmayan maddələri də istisna edir. Qrupun cari vergi xərcləri hesabat dövrünün sonunda tətbiq edilmiş və ya qüvvəyə minən vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergi tutulan gəlirin hesablanmasında istifadə olunan müvafiq vergi bazası arasındakı fərqə görə ödənilməli və ya geri qaytarılacağı gözlənilən vergidir və balans öhdəliyi metodundan istifadə edilməklə uçota alınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri ümumiyyətlə bütün vergi tutulan müvəqqəti fərqlər üçün tanınır və təxirə salınmış vergi aktivləri, tutulan müvəqqəti fərqlərin tətbiq oluna biləcəyi vergi tutulan mənfəətin əldə edilməsi ehtimalı olduğu dərəcədə tanınır. Vergi mənfəətinə və ya uçot mənfəətinə təsir etməyən bir əməliyyatda digər aktiv və öhdəliklərin qudvil və ya ilkin tanınması (müəssisə birləşməsindən başqa) nəticəsində müvəqqəti fərq yaranırsa, bu cür aktiv və öhdəliklər tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və aktivin tam və ya qismən geri qaytarılması üçün vergi tutulan mənfəətin kifayət olacağı ehtimalı azaldılır.

Təxirə salınmış vergi, öhdəliyin geri qaytarılması və ya aktivin xaric edilməsi müddəti ərzində tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcələri ilə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi birbaşa kapitala hesablanmış və ya hesablanmış maddələrlə əlaqəli olmadıqda, mənfəət və zərər hesabatında hesablanır və ya uçota alınır, bu halda təxirə salınmış vergi də kapitalda uçota alınır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, xərclər çıxılmaqla, MHBS-yə uyğun olaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks olunur, əgər:

- Qrupun cari mənfəət vergisi aktivlərini cari gəlir vergisi öhdəliklərinə qarşı çıxarmaq üçün qanuni qüvvəyə minmiş bir hüququ vardır; və
- Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və təxirə salınmış gəlir vergisi öhdəliyi eyni vergi orqanı tərəfindən eyni vergi tutulan qurumdan tutulan gəlir vergilərinə aiddir.

Mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasında şirkətlərdən 20% dərəcəsi ilə tutulur.

Əlavə dəyər vergisi

Çıxış və elan edilmiş ƏDV arasındakı fərq hesabat ayından sonra 20 gün ərzində dövlət büdcəsinə ödənilməlidir. Satışla əlaqəli əlavə dəyər vergisi (a) müştərilərdən debitor borcları alındıqda və ya (b) müştərilərə mal və ya xidmətlər çatdırılma halında vergi orqanlarına ödənilir. Daxil olan ƏDV ümumiyyətlə ƏDV fakturası alındıqda çıxış ƏDV-yə qarşı geri qaytarılır. Vergi orqanları ƏDV-nin xalis əsasda ödənilməsinə imkan verir.

Satış və satınalma ilə əlaqədar ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi hesabatda tanınır və aktiv və öhdəlik kimi ayrıca açıqlanır. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat yaradarkən, dəyərsizləşmə zərəri ƏDV daxil olmaqla borcun tam məbləği üçün tanınır.

ƏDV depozit hesabı

Əlavə Dəyər Vergisi ("ƏDV") depozit hesabı sistemi Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən 2008-ci ildə tətbiq edilmişdir. 01 yanvar 2008-ci il tarixindən Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklər əsasında ƏDV-nin geri qaytarılma məbləği vergi ödəyicisinin ƏDV depozit hesabına təqdim edilmiş ƏDV hesab-fakturalarına uyğun olaraq həyata keçirilən əməliyyatlar çərçivəsində ödənilmiş vergi məbləği hesab olunur.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

ƏDV depozit hesabı (davamı)

Bu moduldan istifadə edərək vergi ödəyicisi ƏDV hesab-fakturalarında göstərilən ƏDV məbləğini başqa vergi ödəyicisinin ƏDV depozit hesabına ödəyir. Eyni zamanda, gömrük komitəsinə ödənilməli olan bütün vergi növləri və idxal əməliyyatları üzrə ƏDV üzrə dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri vergi ödəyiciləri tərəfindən ƏDV depozit hesabı vasitəsilə ödənilə bilər.

Ödənilmiş məbləğlər haqqında məlumat Vergilər Nazirliyi tərəfindən Baş Dövlət Xəzinədarlığına ("DXA"), sonra isə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına ("ARMB") ötürülür. ARMB Baş Xəzinədarlığın verdiyi məlumatlara əsasən, müvafiq yerli xəzinə orqanlarına məbləğlərin dəyişdirilməsini təmin edir. Vergilər Nazirliyi vergi ödəyicisinin şəxsi sənədlərində göstərilən məlumatlarda göstərilən məbləğlərin daxil edilməsini təmin edir. Mövcud sistem Vergilər Nazirliyinin Avtomatlaşdırılmış Vergi Məlumat Sistemi ilə əlaqələndirilir. Eyni zamanda, DXA və ARMB ilə onlayn məlumat mübadiləsi təşkil edildi.

ƏDV depozit hesabının tətbiqi ödənişlərin və ƏDV-nin bərpa olunan məbləğlərinin vaxtında izlənilməsinə imkan verir. Vergi borcu olan vergi ödəyiciləri yalnız bu məbləğləri dövlət büdcəsinə köçürə bilərlər. Vergi ödəyiciləri banklara getmədən dövlət büdcəsinə, digər vergi ödəyicilərinin sub hesablarına və gömrük komitəsinə depozit hesabı vasitəsilə ödəniş edə bilərlər. Vergilər Nazirliyi xüsusi proqram təminatından istifadə edərək depozit hesabı vasitəsilə həyata keçirilən bütün əməliyyatları avtomatik idarə edir.

ƏDV depozit hesabındakı qalıqların istifadəsi məhduddur və yalnız ƏDV və digər tətbiq olunan vergilərlə əlaqəli əməliyyatlar üçün istifadə edilə bilər.

Torpaq vergisi

Azərbaycan Respublikasında torpaq mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri müxtəlif dərəcələrlə torpaq vergisinə cəlb olunurlar.

Hər 100 kvadratmetr üçün 0,1 AZN ilə 10 AZN arasında dəyişən vergi dərəcəsi torpaq növündən, yəni kənd təsərrüfatı, sənaye, tikinti, rabitə, ticarət və ya yaşayış məqsədləri üçün torpaq sahələrindən asılıdır.

Hesabat dövrü - təqvim ayı. Torpaq sahibi olan və ya istifadə edən hüquqi şəxslər üçün vergi bəyannaməsinin təqdim edilməsi üçün son tarix hər ilin 15 mayıdır, vergi avqustun 15-dən və noyabrın 15-dən gec olmayaraq bərabər hissələrlə ödənilməlidir.

Əmlak vergisi

Əmlakın qalıq dəyərindən artıq bir məbləğdə sığortalanması və əmlak vergisi bazar dəyəri ilə hesablandığı hallar istisna olmaqla, rezident hüquqi şəxslər və daimi nümayəndəliyi olan qeyri-rezident hüquqi şəxslər üçün vergi bazası onların əsas vəsaitlərinin orta illik qalıq dəyəridir. Beləliklə, bu cür hüquqi şəxslərə məxsus əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyəri 1% dərəcəsi ilə əmlak vergisinə tutulur.

Eyni zamanda rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər üçün vergi bazasına binalar və onların hissələri, habelə rezident fiziki şəxslərin su və hava nəqliyyat vasitələri daxildir, burada əmlak vergisi dərəcəsi mülkiyyət növündən asılı olaraq dəyişir.

Hesabat dövrü - təqvim ili. Əsas vəsaitlərə sahib olan hüquqi şəxslər hesabat dövründən sonrakı ilin 31 mart tarixindən gec olmayaraq vergi bəyannaməsi təqdim etməlidirlər. Əmlak vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər vergiləri avans şəklində (keçən il əmlak vergisinin 20% -i) hər rübün ikinci ayının 15-dək yuxarıda göstərilən müddətdən gec olmayaraq son qalığı ilə ödəyirlər.

Azərbaycan Respublikasında Qrupun fəaliyyətinə hesablanmış digər müxtəlif vergilər də mövcuddur. Bu vergilər məcmu gəlir hesabatına daxil edilmişdir.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Alınmış avanslar

Müştərilərdən alınan avanslar əvvəlcə öhdəlik kimi tanınacaq, lakin vaxt keçdikcə və / və ya Qrupun adi fəaliyyəti nəticəsində aktiv olacağı gözlənilir. Müştərilərdən alınan avanslar əvvəlcə alınan əvəzin ədalətli dəyəri və onlarla əlaqəli əməliyyat xərcləri ilə tanınır və sonradan amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülür.

Maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq qalıq dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Kreditor borcları

Kreditor borcları təchizatçılardan mal və ya xidmətlərin yerinə yetirilməsi əvəzində ödənilmiş öhdəliklərdir. Əgər ödəmə öhdəliyi bir il və ya daha az müddətdə ödənilməlidirsə (yaxud cəmi iş müddətindən artıq deyilsə), kreditor borcları cari öhdəliklər kimi təsnif olunur.

Kreditor borcları effektiv faiz dərəcəsi istifadə edilməklə amortizasiya olunmuş dəyər ilə təqdim edilir.

Müddətli borc öhdəlikləri

Bütün kreditlər və borclar əvvəlcə birbaşa əməliyyat xərcləri çıxılmaqla alınan əvəzin ədalətli dəyəri ilə tanınır. İlkin tanınmadan sonra faizli kreditlər və borclar effektiv faiz metodundan istifadə edərək amortizasiya dəyəri ilə ölçülür. Qazanclar və zərərlər öhdəliklərin tanınmaması, habelə amortizasiya prosesində ümumi mənfəət haqqında hesabatda qeyd olunur.

Ehtiyat

Ehtiyatlar Qrupun keçmiş hadisələr nəticəsində mövcud qanuni və ya konstruktiv öhdəliyi olduqda tanınır və öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi mənfəət ehtiva edən mənbələrin axınının tələb olunacağı və öhdəliyin etibarlı qiymətləndirilməsinin mümkün olacağı ehtimal olunur.

Ehtiyat kimi tanınan məbləğ hesabat dövrünün sonunda mövcud öhdəliyin öhdəliyi ilə əlaqəli risklər və qeyri-müəyyənliklər nəzərə alınmaqla ödənilməsi üçün tələb olunan ən yaxşı qiymətləndirmədir.

Cari öhdəliyi ödəmək üçün hesablanmış pul vəsaitlərinin hərəkəti üçün ehtiyat hesablandıqda, onun balans dəyəri həmin pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəridir (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olarsa).

Ehtiyatın tənzimlənməsi üçün tələb olunan iqtisadi və ya digər hissənin üçüncü tərəf tərəfindən geri qaytarılacağı gözlənildikdə, nəzərə alınacaq və alınacaq məbləğin etibarlı şəkildə ölçülə biləcəyinə əməli təminat olduqda debitor borcları aktiv kimi tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız və yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabata daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivi realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Nizamnamə kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Bizneslərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olan kənar xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks edilir.

Nizamnamə kapitalının həcmindəki dəyişikliklərin təsdiqlənməsi illik ümumi yığıncağın qərarı ilə həyata keçirilir.

Gəlirlər

15 saylı MHBS müəssisələr üçün müştərilərlə müqavilələrdən yaranan gəlirin uçotunda istifadə etmələri üçün vahid hərtərəfli modeli müəyyən edir.

MHBS 15-in əsas prinsipi ondan ibarətdir ki, Qrup vəd edilmiş mal və ya xidmətlərin müştərilərə təhvil verilməsini göstərmək üçün gəliri müəssisənin həmin mal və ya xidmətlər müqabilində almaq hüququna malik olmasını gözlədiyi məbləğdə əks etdirməlidir.

Xüsusilə, Standart gəlirin tanınmasına 5 addımlı yanaşma təqdim edir:

- 1-ci addım: Müştərilərlə bağlanmış müqaviləni müəyyən etmək;
- 2-ci addım: Müqavilə öhdəliklərini müəyyən etmək;
- 3-cü addım: Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;
- 4-cü addım: Müqavilə öhdəlikləri üzrə əməliyyat qiymətlərinin ayrılması;
- 5-ci addım: Qrup müqavilə üzrə öhdəliyi yerinə yetirirsə müvafiq gəlirin tanınması.

Digər gəlir və xərclər

Digər gəlir və xərclər hesablama metoduna əsasında tanınır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər maliyyə hesabatlarında tanınmır. İqtisadi mənfəəti özündə cəmləşdirən mənbələrin xaric olma ehtimalı az olduqda, maliyyə hesabatlarına qeydlərdə açıqlanır.

Şərti aktivlər maliyyə hesabatlarında tanınmır, lakin iqtisadi mənfəətin daxilolma ehtimalı olduqda açıqlanır.

Xərclər

Xərclər funksiya ilə mənfəət və zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim olunur. Xərclərin xarakterinin təsnifatı Qrupun bölmələrinin əməliyyat funksiyalarına əsaslanır.

İşçilərə verilən müavinətlər

Əmək haqqı, Azərbaycan Respublikasının Sosial Müdafiə Fonduna ayırmalar, ödənilən illik məzuniyyət və xəstəlik məzuniyyəti, bonuslar və qeyri-pul müavinətləri (məsələn, tibbi xidmətlər) işçilərin müvafiq xidmətlər göstərdikləri ildə hesablanır.

3. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qrupun icarəyə götürən qismində çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu

Qrup qeyri-yaşayış sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri Qrupun icarəyə götürülmüş aktivi istifadə etdiyi tarixə müvafiq öhdəliklə birlikdə aktivdən istifadə hüququ kimi tanınır. Hər bir icarə ödənişi öhdəlik və maliyyə xərcləri arasında bölüşdürülür. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə sabit olaraq müntəzəm faiz dərəcəsini təmin etmək üçün icarə müddəti ərzində mənfəət və ya zərərə aid edilir. İlkin dəyərlə tanınan aktivdən istifadə hüququ onun faydalı istifadə və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha tez başa çatarsa) düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

MHBS-yə uyğun olaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlikdən hesabat dövründə aktivlərin, öhdəliklərin, gəlirlərin, xərclərin və şərti öhdəliklərin açıqlanmasına təsir edən mülahizələr, qiymətləndirmələr və fərziyyələr etməsini tələb edir.

Biznes fəaliyyətinə xas olan qeyri-müəyyənliklər nəticəsində MHBS-yə uyğun olaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bir çox məqamlar dəqiq ölçülə bilməz, ancaq fərziyyə edilə bilər. Fərziyyələrə MHBS-yə uyğun olaraq maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı mövcud olan son məlumatlara əsaslanan mülahizələr daxildir. Bununla birlikdə, mövcud dəyişikliklər və gələcək hadisələr barədə fərziyyələr bazarın dəyişməsi və ya Qrupun nəzarətindən kənar vəziyyətlər səbəbindən dəyişə bilər. Belə dəyişikliklər baş verdikdə onlar fərziyyələrdə əks olunur.

Ən əhəmiyyətli qiymətləndirmələr əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlmə müddəti, qeyri-maliyyə və maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi, maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri, köhnəlmiş ehtiyatlar üçün ehtiyat, vergi və qanuni şərtlər üçün ehtiyat və təxirə salınmış vergitutma ilə əlaqədardır. Faktiki nəticələr bu fərziyyələrdən fərqli ola bilər.

Mühakimə

Qrupun uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik, MHBS-yə uyğun olaraq əvvəlcədən maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə ən əhəmiyyətli təsir göstərən qiymətləndirmələrə əlavə olaraq aşağıdakı mühakimələri etmişdir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi

Rəhbərlik, Qrupun yaxın gələcəkdə işini davam etdirəcəyini güman edir. Bu qərarı qəbul edərkən rəhbərlik Qrupun cari niyyətlərini və maliyyə vəziyyətini nəzərə aldı. Rəhbərlik, Qrupun baş ofisindən davamlı dəstək almaqla birgə, yaxın gələcəkdə aktivlərin fasiləsiz fəaliyyətinin davam etdirə biləcəyinə inanır. Bu şərtlər Qrupun növbəti on iki ay ərzində davamlı olaraq davam edə biləcəyini göstərir.

Əməliyyatların həcmini və Qrupun debitor borclarını nəzərə alaraq, normal fəaliyyət dövründə aktivlərini reallaşdıra və öhdəliklərini yerinə yetirə biləcəkdir. Bu maliyyə hesabatla, aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişləri, gəlirlər və xərclər barədə məlumatı və maliyyə vəziyyətinin təsnifatı haqqında hesabatı daxil etmir və belə düzəlişlər əhəmiyyətli ola bilər.

Əlaqəli tərəflərin əməliyyatlarının ilkin tanınması

Normal iş dövründə Qrup əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar həyata keçirir. 9 saylı MHBS maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərinə əsasən ilkin tanınmasını tələb edir. Əməliyyatların bazar və ya bazar olmayan faiz dərəcələri ilə qiymətləndirildiyi və bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar olmadığı müəyyən edilərkən mühakimə tətbiq edilir. Qərar üçün əsas, əlaqəsi olmayan tərəflərlə oxşar əməliyyatlar üçün qiymət və effektiv faiz təhlilləridir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti

Qrup əmlak və avadanlıqların qalan faydalı istifadə müddətini ən azı hər maliyyə ilinin sonunda qiymətləndirir. Gözləntilər əvvəlki hesablamalardan fərqli olarsa, dəyişikliklər 8 №-li "Mühasibat uçotu siyasəti, uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhvlər" adlı MHBS-yə uyğun olaraq mühasibat qiymətləndirməsində dəyişiklik kimi uçota alınır. Bu qiymətləndirmələr əmlak və avadanlıqların balans dəyərinin miqdarına, həmçinin də mənfəət və ya zərər hesablarında tanınan köhnəlməyə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər.

İcarəyə götürmə müddətinin müəyyən edilməsi

16 saylı MHBS-nın tətbiqi istifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri haqqında mühakimə yürütməyi tələb edir. İcarəyə götürmə müddətini müəyyən edərkən, Qrup uzadılma opsiyalarının həyata keçirilməsinə (və ya ləğv etmə opsiyalarının həyata keçirilməsinə) iqtisadi stimul yaradan bütün faktları və halları nəzərə alır. Müqavilənin icarəyə daxil olub-olmadığını qiymətləndirmək də mülahizə tələb edir. İcarə öhdəliklərini ölçmək üçün istifadə edilən müvafiq diskont dərəcəsini müəyyən etmək üçün təxminlər tələb olunur.

Əmlak və avadanlıqların dəyərsizləşməsi

Qrup hər hesabat tarixində aktivin dəyərdən düşə biləcəyinə dair hər hansı bir əlamətin olub olmadığını qiymətləndirir. Belə dəyərsizləşmə əlaməti varsa, Qrup aktivin bərpa edilə bilən dəyərini qiymətləndirir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri, aktivin və ya pul yaradan vahidinin ədalətli dəyərindən satış xərcləri çıxılmaqla olan dəyəri ilə istifadədəki dəyəri arasında ən yüksəyidir .

Qrupdan əhəmiyyətli dərəcədə müstəqil olmayan pul axını yaratmadığı təqdirdə fərdi aktiv üçün müəyyən edilir. Aktivin balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərindən artıq olduqda, aktiv dəyərsizləşmiş hesab olunur və bərpa edilə bilən dəyərinə yazılır. Əmlak və avadanlıqların dəyərsizləşməsinin müəyyənləşdirilməsi dəyərsizləşmənin səbəbi, vaxtı və miqdarı daxil olan, lakin bununla məhdudlaşmayan qiymətləndirmələrin istifadəsini əhatə edir.

Dəyərsizləşmə, mövcud rəqabət şəraitindəki dəyişikliklər, sənayedəki artım gözləntiləri, kapital dəyərinin artması, gələcəkdə maliyyələşmə mövcudluğunun dəyişməsi, texnoloji köhnəlmə, xidmətin dayandırılması, cari əvəzetmə xərcləri və dəyərsizləşməni göstərən vəziyyətlərdə olan sair dəyişikliklər kimi bir çox amillərə əsaslanır. Pul vəsaitlərini yaradan vahidin bərpa edilə bilən məbləğinin müəyyənləşdirilməsi rəhbərliyin qiymətləndirmələrdən istifadəsini əhatə edir.

İstifadə dəyərini müəyyənləşdirmək üçün istifadə olunan metodlara, Qrupun pul vəsaitlərini yaradan vahidindən gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirməsini və həmçinin həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti hazırki dəyərini hesablamaq üçün uyğun endirim dərəcəsini seçməsini tələb edən diskont edilmiş pul axını əsaslı metodlar daxildir. Bu qiymətləndirmələr, o cümlədən istifadə olunan metodologiyalar ədalətli dəyərə və nəticədə əmlak və avadanlıqlara olan hər hansı dəyərsizləşmənin miqdarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il ərzində Qrup əmlak və avadanıqlar üçün heç bir dəyərsizləşmə üzrə zərər tanımamışdır.

Ticarət və digər debitor borcların və digər aktivlərin dəyərsizləşməsi

Qrup, gözlənilən kredit zərəri modelini amortizasiya dəyəri ilə ölçülən maliyyə aktivlərinə tətbiq edir. Ticarət və digər debitor borclar üzrə gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatlar ömür boyu gözlənilən kredit zərərləri ilə bərabər məbləğdə qiymətləndirilir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Qismən hərəkətsiz və yararsız mal-materiallar üçün ehtiyat

Qismən hərəkətsiz və yararsız mal-materiallar üçün ehtiyatlar Qrupun mal-materillarının qiymətləndirilməsinə əsasən hesablanır. Mal-materiallar zədələnərsə, yararsız olub xalis satış qiyməti balans qiymətindən aşağı düşərsə, bu halda mal-materialların silgisi vacib olur. Mal-materilların silinməsi, Qrup rəhbərliyi tərəfindən ilin sonuna olan mal-materiallrın yararsız hala düşməsi və faydalılığının qiymətləndirilməsi əsasında baş verir.

Cari vergilər

Azərbaycanın vergi sistemi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə məruz qalır və dəyişikliklər tez-tez baş verir. Bundan əlavə, vergi orqanları tərəfindən Qrupun subyektlərinin əməliyyatları və fəaliyyətlərinə tətbiq olunan şərh rəhbərliyin açıqlamaları ilə üst-üstə düşməyə bilər. Nəticədə vergi orqanları əməliyyatlara etiraz edə bilər və Qrupun subyektləri üçün əhəmiyyətli ola biləcək əlavə vergilər, cərimələr və faizlər ilə qiymətləndirilə bilər. Vergi və gömrük orqanları tərəfindən yoxlanış ilindən əvvəlki üç təqvim ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə bağlı araşdırmalar aparıla bilər. Müəyyən şərtlərdə təhlil daha uzun müddətləri əhatə edə bilər. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə rəhbərlik müvafiq qanunvericiliyin şərhinin məqsədəuyğun olduğunu və Qrupun vergi, valyuta və gömrük mövqelərinin davamlı olacağını düşünür.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 01 yanvar 2022-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Qrupa əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

MHBS 17 "Sığorta Müqavilələri"

2017-ci ildə hazırlanmışdır və MHBS 4 "Sığorta müqaviləsi"-ni əvəz etmişdir. Yeni standart sığorta müqaviləsinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması haqqında prinsipləri özündə cəmləşdirir. Qrup verdiyi sığorta müqavilələrinə, o cümlədən təkrarsığorta müqavilələrinə 17 saylı "Sığorta Müqavilələri" adlı MHBS-ni tətbiq etməlidir. 17 saylı MHBS 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Həm Müştərilərlə Müqavilələrdən Gəlir 15 saylı MHBS, həm də 9 saylı MHBS Maliyyə Alətləri də tətbiq olunarsa, erkən tətbiqə icazə verilir. Bu standart Qrup üçün tətbiq edilmir.

8 saylı MUBS-yə dəyişikliklər

Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 8 saylı MUBS-yə edilmiş dəyişiklik Müəssisələrin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu izah edir. Mühasibat Uçotu Təxminlərinin Tərifi – 8 saylı MUBS-yə Dəyişikliklər – 2021-ci ilin fevral ayında 8 saylı MUBS-yə düzəlişlər etdi və burada "mühasibat təxminlərinin" tərifini təqdim edir. Düzəlişlər mühasibat uçotu təxminlərindəki dəyişikliklər və uçot siyasətindəki dəyişikliklər və səhvlərin düzəldilməsi arasındakı fərqi aydınlaşdırır. Həmçinin, onlar mühasibat təxminlərini hazırlamaq üçün Müəssisələrin ölçmə üsullarından və giriş məlumatlarından necə istifadə etdiyini aydınlaşdırır.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

16 saylı MUBS, 37 saylı MUBS və 3 saylı MHBS ilə bağlı məhdud məzmunlu dəyişikliklər – "Təyinatlı istifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər", "Yükümlü müqavilələr" – "Müqavilənin icrası ilə bağlı xərclər", "Konseptual Əsaslara İstinad"

16 saylı MUBS-yə dəyişiklik Müəssisələrə aktivi təyinatı üzrə istifadəyə hazırlayarkən istehsal olunan materialların satışından əldə etdikləri gəlirlərin əsas vəsaitlərin maya dəyərindən çıxılmasını qadağan edir. Belə materialların satışından əldə olunan gəlirlər istehsal xərcləri ilə birlikdə artıq mənfəət və zərərin tərkibində tanınır. Qrup belə materialların maya dəyərini ölçmək üçün 2 saylı MUBS-ni tətbiq edəcəkdir. Sınaqdan keçirilən aktiv təyinatı üzrə istifadəyə hələ hazır olmadığı üçün belə aktivin amortizasiyası maya dəyərinə daxil edilmir.

16 saylı MHBS-yə dəyişiklik aktivin texniki və fiziki göstəricilərini qiymətləndirərkən Qrupun "aktivin düzgün işləməsini sınayacağı" da açıqlayır. Həmin aktivin maliyyə göstəriciləri bu qiymətləndirməyə aid deyil. Beləliklə, aktiv rəhbərliyin nəzərdə tutduğu kimi istismar oluna və rəhbərliyin gözlədiyi əməliyyat effektivliyi səviyyəsinə çatana qədər amortizasiya edilə bilər.

37 saylı MUBS-yə dəyişiklik "müqavilənin icrası xərcləri" anlayışını izah edir. Dəyişiklikdə müqavilənin icrası üçün birbaşa xərclərin həmin müqavilənin icrası üzrə əlavə xərclərdən ibarət olduğu; və müqavilələrin icrası ilə birbaşa əlaqəli olan digər xərclərin bölüşdürülməsi izah edilir. Dəyişiklik, həmçinin yükümlü müqavilə üçün ayrıca ehtiyat yaradılmazdan əvvəl Qrupun müqavilənin icrası üçün ayrılmış aktivlər üzrə deyil, müqaviləni yerinə yetirmək üçün istifadə etdiyi aktivlər üzrə yaranmış dəyərsizləşmə zərərini tanımasını açıqlayır.

3 saylı MHBS Müəssisələrin birləşməsi zamanı aktiv və ya öhdəliyin tərkibini müəyyənləşdirmək məqsədilə "2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara" istinad etmək üçün dəyişdirilmişdir. Bu dəyişiklikdən əvvəl 3 saylı MHBS-də "2001-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara" istinad edilirdi. Bundan əlavə, 3 saylı MHBS-yə öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün yeni istisna əlavə edilmişdir. Bu istisna bəzi öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün 3 saylı MHBS-ni tətbiq edən Müəssisənin "2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslar" əvəzinə 37 saylı MUBS və ya 21 saylı MHBŞK-ya istinad etməsini nəzərdə tutur.

1 saylı MUBS və MHBS-nin tətbiqi üzrə 2 saylı praktiki tövsiyələrə dəyişikliklər: Uçot siyasəti haqqında açıqlamalar (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir)

1 saylı MUBS-yə dəyişikliklər Müəssisələrdən mühüm uçot siyasəti deyil, əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasını tələb edir. Bu dəyişiklik əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarını müəyyənləşdirir. Bundan əlavə, dəyişikliyə əsasən uçot siyasəti məlumatlarının əhəmiyyətli olması o zaman gözlənilə bilər ki, belə məlumat olmadıqda maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri maliyyə hesabatlarındakı digər əhəmiyyətli məlumatları anlaya bilməsin. Dəyişiklik Qrupun maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli hesab oluna bilən uçot siyasəti məlumatlarına dair nümunələr təqdim edir.

Bundan başqa, 1 saylı MUBS-yə edilən dəyişikliyə əsasən əhəmiyyətli olmayan uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına ehtiyac olmadığı qeyd olunur. Bununla birlikdə, belə məlumatlar açıqlandığı təqdirdə əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına mane olmamalıdır. Bu dəyişikliyi dəstəkləmək məqsədilə, uçot siyasətindəki açıqlamalara əhəmiyyətlilik konsepsiyasının tətbiqi ilə bağlı təlimat əlavə etmək üçün MHBS-nin tətbiqi üzrə 2 saylı tövsiyələrə ("Əhəmiyyətliliklə bağlı mühakimələrin yürüdülməsi") dəyişiklik edilmişdir.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

2 saylı MUBS-yə dəyişiklik - Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər (7 may 2021-ci ildə dərc edilib və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir)

12 saylı MUBS-yə dəyişiklik icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergilərin uçota alınması qaydasını izah edir. Müəyyən hallarda, Müəssisələr aktiv və ya öhdəliklərin ilk dəfə uçota alınması zamanı təxirə salınmış verginin tanınması öhdəliyindən azad edilir.

Əvvəllər bu istisnanın icarə və istismardan çıxarma öhdəliklərinə şamil edilib-edilməməsi ilə bağlı müəyyən qeyri-müəyyənlik olmuşdur, halbuki hər iki əməliyyat üçün aktiv və öhdəlik tanınır. Bu dəyişikliklər, istisnanın tətbiq edilmədiyini və Müəssisələrin belə əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımalı olduğunu aydınlaşdırır. 12 saylı MUBS-yə dəyişikliklər Müəssisələrdən ilkin tanınma zamanı vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımağı tələb edir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərhlərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

6. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqların xalis dəyərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur

	Binalar	**Torpağ**	**Maşın və avadanlıqlar**	**Nəqliyyat vasitələri**	**Digər əsas vəsaitlər**	**Cəmi**
Xalis dəyər						
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	**576,995**	**-**	**103,131**	**450,855**	**102,976**	**1,233,957**
Əlavələr	2,213,354	-	21,390	258,699	28,994	2,522,437
Silinmələr	-	-	-	(65,398)	-	(65,398)
İl üzrə köhnəlmə	(193,572)	-	(24,146)	(177,388)	(26,394)	(421,500)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	**2,596,777**	**-**	**100,375**	**466,768**	**105,576**	**3,269,496**
Əlavələr	2,369,131	3,836,840	250,000	173,555	97,435	6,726,961
Silinmələr	-	-	-	-	-	-
İl üzrə köhnəlmə	(352,716)	-	(169,959)	(181,618)	(44,568)	(748,861)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**4,613,192**	**3,836,840**	**180,416**	**458,705**	**158,443**	**9,247,596**

7. İnvestisiya mülkiyyəti

İnvestisiya qoyuluşun hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur

	2022-ci il üzrə	2021-ci il üzrə
01 yanvar tarixinə	**914,955**	**-**
İl üzrə investisiya qoyuluşu	-	914,955
31 dekabr tarixinə	**914,955**	**914,955**

8. Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Banklarda olan pul vəsaitləri	498,867	196,876
Cəmi pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	**498,867**	**196,876**

9. Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Mallar	12,380,903	3,157,419
Cəmi mal-material ehtiyatları	**12,380,903**	**3,157,419**

10. Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Müştərilərdən debitor borcları	1,716,766	7,266,828
Cəmi ticarət və digər debitor borclar	**1,716,766**	**7,266,828**

11. Müddətli borc öhdəlikləri

Bank kreditlərinin qalığı aşağıdakı kimi olmuşdur

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Yerli banklardan alınmış kredit vəsaitləri	2,850,134	340,000
Cəmi müddətli borc öhdəlikləri	**2,850,134**	**340,000**

İl üzrə bank kreditlərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2022-ci il üzrə	2021-ci il üzrə
01 yanvar tarixinə	**340,000**	**-**
İl üzrə cəlb edilmiş kredit	4,543,200	340,000
İl üzrə ödənilmiş kredit	(2,033,066)	-
31 dekabr tarixinə	**2,850,134**	**340,000**

12. Ticarət və digər kreditor borcları

Ticarət və digər kreditor borcları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Üçüncü tərəfə olan kreditor borcları	9,397,158	5,917,217
Əlaqəli tərəflərə olan kreditor borcları	1,412,761	1,412,761
Cəmi ticarət və digər kreditor borclar	**10,809,919**	**7,329,978**

13. Alınmış avanslar

Alınmış avanslar aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Müştərilərdən alınmış avanslar	6,745,174	2,471,807
Cəmi ticarət və digər kreditor borclar	**6,745,174**	**2,471,807**

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Digər öhdəliklər

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Büdcə üzrə öhdəliklər	12,066	16,819
Digər öhdəliklər	15,008	48,772
Cəmi digər öhdəliklər	**27,074**	**65,591**

15. Gəlirlər

Satış aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Malların satışı üzrə gəlirlər	77,474,814	68,029,595
İşlərin xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər	703,942	374,940
İcarə üzrə gəlirlər	83,074	12,881
Cəmi gəlirlər	**78,261,830**	**68,417,416**

16. Satışların maya dəyəri

Maya dəyərinə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə 68,712,540 AZN (31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə: 60,151,969 AZN) dəyərində satılmış malların dəyəri daxildir.

17. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Əmək haqqı və mükafatlar üzrə xərclər	(2,483,925)	(1,586,106)
Köhnəlmə xərcləri	(748,861)	(421,500)
Sosial sığorta üzrə xərclər	(452,737)	(275,036)
İcarə xərcləri	(434,796)	(1,010,451)
Reklam xərcləri	(439,475)	(118,082)
Ezamiyyə xərcləri	(254,566)	(366,381)
Bank xərcləri	(135,850)	(123,425)
Elektrik, su, kanalizasiya və qaz xidmətləri üzrə xərclər	(117,748)	(52,593)
Nəqliyyat xərcləri	(112,708)	(13,592)
Yanacaq xərcləri	(53,339)	(51,518)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər üzrə xərclər	(59,207)	(38,220)
Rabitə xərcləri	(46,204)	(28,727)
Sığorta xərcləri	(45,861)	(27,923)
Təmir xərcləri	-	(10,663)
Mühafizə xərcləri	(7,856)	(6,602)
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	**(5,393,133)**	**(4,130,819)**

(Məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri

Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Qrupa qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi prosesi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən mübahisələndirilə bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyənləşdirərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər.

Bunun nəticəsində, Qrupa qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablana bilər. Vergi yoxlamaları yoxlamanın keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

19. Əlaqəli tərəflər ilə əməliyyatlar və qalıqlar

Əlaqəli tərəflər 24 saylı "Əlaqəli tərəflərin açıqlamaları" adlı MHBS-də müəyyən edilmişdir. Bir tərəfin digər tərəfə nəzarət etmək qabiliyyətinə malik olduğu, ümumi nəzarət altında olduğu və ya əhəmiyyətli təsir göstərə biləcəyi və ya maliyyə və əməliyyat qərarları qəbul edərkən qarşı tərəfi birlikdə idarə etməsi halında, bir qayda olaraq, tərəflər əlaqəli sayılır. Hər mümkün əlaqəli tərəfi nəzərdən keçirərkən münasibətlərin mahiyyəti nəzərə alınır, nəinki onların hüquqi forması.

Qrup, əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatlar və ödənilməmiş qalıqlar, o cümlədən öhdəliklər ilə bağlı 24 saylı MUBS-nin 18-ci bəndində açıqlama tələblərindən aşağıdakı hallarda azad edilmişdir:

- Nəzarəti və ya müştərək nəzarəti və ya hesabatlı bir təşkilat üzərində əhəmiyyətli təsiri olan hökumət; həmçinin
- Eyni hökumətin nəzarəti və ya birgə nəzarəti və ya həm hesabatlı, həm də digər təşkilata əhəmiyyətli təsiri olduğu üçün əlaqəli tərəf olan digər bir təşkilat.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə cari qalıqlar aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2022-ci il		**31 dekabr 2021-ci il**	
	Əlaqəli tərəflərin qalıqları	**Cəmi kategoriya üzrə**	**Əlaqəli tərəflərin qalıqları**	**Cəmi kategoriya üzrə**
Ticarət və digər kreditor borcları	-	**10,809,919**		**7,329,978**
- Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	1,412,761		1,412,761	

20. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Qrupun fəaliyyəti üçün risklərin idarə olunması Qrup əməliyyatlarının mühüm elementini təşkil edir. Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərəcək əsas risklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski.

Qrup rəhbərliyi anlayır ki, səmərəli və effektiv risk idarəetmə sisteminə malik olmaq vacib şərtdir. Bu məqsədlə, Qrup rəhbərliyi risklərin idarə siyasəti yaratmışdır. Bu siyasətin əsas məqsədi Qrupu ehtimal edilən risklərə qarşı qorumaq və ona qarşıda qoyulan hədəflərə çatmaq imkanı yaratmaqdır. Risklərin idarə olunması siyasəti vasitəsilə Qrup rəhbərliyi, aşağıdakı risklərin idarə olunmasına nəzarət edir:

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Müəssisəyə dəyə biləcək potensial maliyyə zərəridir. Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən və ticarət və digər debitor borclarından ibarətdir. Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasının və digər ölkələrin tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Kredit riskinin maksimal həddi

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	498,867	196,876
Ticarət və digər debitor borcları	1,716,766	7,266,828
Cəmi maksimal kredit riski	**2,215,633**	**7,463,704**

Likvidlik riski

Likvidlik riski maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddətlərinin uyğun gəlmədiyi risk olaraq müəyyənləşdirilir. Likvidlik riski Qrupun Maliyyə departamenti tərəfindən idarə olunur. Qrupun likvidlik riskinin idarə edilməsi likvid aktivlər üzrə öhdəliklərin ödəmə müddətində yerinə yetirilməsi nəzərə alınmasını, müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsini, maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə normativ tələblərə qarşı maliyyələşdirmə öhdəlik planlarının saxlanması və balansın likvidlik əmsalının monitorinqinin aparılmasını tələb edir. Likvidlik mövqeyinin vaxtaşırı monitorinqi aparılır və hər iki normal və daha sərt bazar şərtlərini əhatə edən müxtəlif senarilər ilə likvidlik boşluğunun müntəzəm sınaqları yerinə yetirilir.

20. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə müqavilədə nəzərədə tutulan ödəniş müddətinə qədər Qrupun maliyyə alətlərinin diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir:

	1 ilə qədər	1 ildən artıq	31 dekabr 2022-ci il
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	498,867	-	498,867
Ticarət və digər debitor borcları	1,716,766	-	1,716,766
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**2,215,633**	**-**	**2,215,633**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ			
Müddətli borc öhdəlikləri	-	2,850,134	2,850,134
Ticarət və digər kreditor borcları	10,809,919		10,809,919
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**10,809,919**	**2,850,134**	**13,660,053**
LİKVİDLİK MÖVQEYİ	**(8,594,286)**	**(2,850,134)**	**(11,444,420)**
YIĞILMIŞ LİKVİDLİK MÖVQEYİ	**(8,594,286)**	**(11,444,420)**	

	1 ilə qədər	1 ildən artıq	31 dekabr 2021-ci il
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	196,876	-	196,876
Ticarət və digər debitor borcları	7,266,828	-	7,266,828
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**7,463,704**	**-**	**7,463,704**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ			
Müddətli borc öhdəlikləri	-	340,000	340,000
Ticarət və digər kreditor borcları	7,329,978		7,329,978
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**7,329,978**	**340,000**	**7,669,978**
LİKVİDLİK MÖVQEYİ	**133,726**	**(340,000)**	**(206,274)**
YIĞILMIŞ LİKVİDLİK MÖVQEYİ	**133,726**	**(206,274)**	

Bazar riski

Qrup bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri ümumi və xüsusi bazar hərəkətlərinin təsirinə məruz qalan (i) xarici valyuta, (ii) faiz hesablanan aktivlər və öhdəliklərin açıq mövqelərindən irəli gəlir. Rəhbərlik qəbul edilə bilən riskin dəyəri üzrə limitlər müəyyən edir və bunların üzərində müntəzəm monitorinq aparır. Bununla bərabər, bu yanaşmadan istifadə daha əhəmiyyətli bazar hərəkətləri olanda bu limitlərdən kənara çıxan zərərlərin qarşısını almır.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətin adi gedişində müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır.
Rəhbərlik Qrupun xarici valyuta riskini heclәmir.

20. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski (davamı)

(ii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup maliyyə öhdəlikləri və aktivləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalmır.

Coğrafı risk konsentrasiyası

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrupun maliyyə aktivləri və öhdəlikləri bir sıra ölkələrdə yerləşmişdir ki, bu da bir bölgə üzrə əhəmiyyətli diversifikasiyasının göstəricisidir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri məcburi satış və ya ləğvetmə halları istisna olmaqla maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyatda alətin dəyişdirilə biləcəyi məbləğə daxil edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri, mövcud bazar məlumatları və müvafiq qiymətləndirmə metodologiyasından istifadə etməklə Qrup tərəfindən müəyyən edilmişdir. Bununla yanaşı, bazar məlumatlarını şərh etmək üçün təxmin edilən ədalətli dəyəri müəyyən etmək üçün mühakimə tələb olunur. Rəhbərlik maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edib.

Aşağıda maliyyə hesabatlarında əks olunan Qrupun maliyyə alətlərinin balans dəyəri və ədalətli dəyəri sinifləri ilə müqayisə edilir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**Qalıq dəyəri**	**Ədalətli dəyər**
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	498,867	498,867
Ticarət və digər debitor borcları	1,716,766	1,716,766
Müddətli borc öhdəlikləri	2,850,134	2,850,134
Ticarət və digər kreditor borcları	10,809,919	10,809,919

31 dekabr 2021-ci il tarixinə	**Qalıq dəyəri**	**Ədalətli dəyər**
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	196,876	196,876
Ticarət və digər debitor borcları	7,266,828	7,266,828
Müddətli borc öhdəlikləri	340,000	340,000
Ticarət və digər kreditor borcları	7,329,978	7,329,978

20. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasındakı səviyyələrinə görə təhlil edilir, buna görə hər ədalətli dəyərin ölçülməsi aşağıda təsnif edilir:

	Ədalətli dəyərin ölçülməsi					
	Maliyyə alətlərinin təsnifatı	**Qiymət-ləndirmə tarixi**	**Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)**	**Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)**	**Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)**	**Cəmi**
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	AD	31 dekabr 2022-ci il	498,867	-	-	498,867
Ticarət və digər debitor borcları	AD	31 dekabr 2022-ci il	-	-	1,716,766	1,716,766
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər						
Müddətli borc öhdəlikləri	AD	31 dekabr 2022-ci il	-	-	2,850,134	2,850,134
Ticarət və digər kreditor borcları	AD	31 dekabr 2022-ci il	-	-	10,809,919	10,809,919

	Ədalətli dəyərin ölçülməsi					
	Maliyyə alətlərinin təsnifatı	**Qiymət-ləndirmə tarixi**	**Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)**	**Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)**	**Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)**	**Cəmi**
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	AD	31 dekabr 2021-ci il	196,876	-	-	196,876
Ticarət və digər debitor borcları	AD	31 dekabr 2021-ci il	-	-	7,266,828	7,266,828
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər						
Müddətli borc öhdəlikləri	AD	31 dekabr 2021-ci il	-	-	340,000	340,000
Ticarət və digər kreditor borcları	AD	31 dekabr 2021-ci il	-	-	7,329,978	7,329,978

21. Hesabat dövründən sonrakı hadisələr

17 mart 2023-cü ildə Qrup və "Xalq Bank" ASC arasında bir il müddətində olmaqla, 4,500,000 Avro məbləğində yeni kredit müqaviləsi imzalanmışdır.